

THE SIGNIFICANCE OF MIRCEA ELIADE'S WORK IN EXAMINING CONTEMPORARY IBERO-LUSITANIAN CULTURE

Maria-Luiza Bistreanu
PhD Student, University of Craiova

Abstract: The paper explores how Mircea Eliade's concepts of myth, the sacred, and symbolism remain relevant in analyzing contemporary Ibero-Lusitanian culture, particularly in Spain and Portugal. Despite increasing secularization and globalization, sacred elements persist in transformed forms—such as bullfighting, football stadiums, and religious festivals—serving as spaces of collective identity and symbolic experience. Eliade's theories help interpret modern literature, cinema, and political discourse, where myths continue to shape national identity and societal values. For example, the myth of Sebastianism in Portugal and historical nostalgia in Spain reflect how the past is symbolically reactivated to address present challenges. Ultimately, the paper argues that even in secular societies, myth and the sacred play a key role in understanding culture, offering a powerful interpretive framework for modern social and political realities.

Keywords: myth, sacred, symbolism, identity, secularization

Am analizat modul în care teoriile lui Mircea Eliade pot fi aplicate în analiza culturii ibero-lusitane contemporane, constatând că ideile sale despre mit, sacru și structurile simbolice ale istoriei continuă să fie relevante în interpretarea realităților culturale din Spania și Portugalia. Deși contextul actual este marcat de procese de secularizare și globalizare, sacralul nu a dispărut, ci s-a reconfigurat în forme noi, iar miturile continuă să modeleze identitățile colective și percepția istoriei. Cultura ibero-lusitană rămâne un spațiu în care memoria istorică, spiritualitatea și imaginarul mitic joacă un rol esențial, iar conceptele formulate de Eliade oferă un cadru teoretic valoros pentru înțelegerea acestor fenomene.

Unul dintre cele mai relevante concepte eliadeene care pot fi aplicate în cultura ibero-lusitană contemporană este ideea de eternă reînnoire, care explică modul în care trecutul este reactivat și reinterpretat în prezent. În Portugalia, mitul Sebastianismului, deși vechi de secole, continuă să fie un element de reflecție identitară, fiind utilizat în discursurile despre crizele naționale și aspirațiile către o reînnoire a destinului național. Acest mecanism mitic, în care o figură mesianică este așteptată pentru a restabili ordinea, este aplicabil și în analiza culturii populare iberice, unde figuri istorice și simboluri ale trecutului sunt reactivate periodic în funcție de contextul politic și social. De exemplu, în Spania, nostalgia față de perioada imperială sau referințele constante la reconquista demonstrează că istoria este percepută nu doar ca o succesiune de evenimente, ci ca un ciclu mitic în care trecutul oferă modele pentru prezent.

O altă aplicație a gândirii lui Eliade în analiza culturii ibero-lusitane actuale este teoria sacrului și profanului, care poate explica persistența dimensiunii religioase chiar și în societățile puternic secularizate. Deși Spania și Portugalia au cunoscut un proces accelerat de secularizare, sacralul nu a dispărut, ci s-a transformat. Tradițiile religioase continuă să fie centrale în viața culturală, dar ele sunt reinterpretate în moduri noi. De exemplu, Semana Santa în Spania și pelerinajul de la Fátima în Portugalia rămân evenimente de masă, dar sunt experimentate de multe persoane mai degrabă ca fenomene culturale și identitare decât ca practici strict religioase. Conceptul lui Eliade de hierofanie – manifestarea sacrului în realitatea cotidiană – poate fi folosit pentru a înțelege de ce aceste ritualuri, deși par să își piardă dimensiunea dogmatică, continuă să fie încărcate de o semnificație specială pentru comunități.

În cultura urbană ibero-lusitană, Eliade poate fi aplicat în analiza sacralizării unor spații non-religioase. De exemplu, arenele de coridă din Spania sunt considerate locuri cu o dimensiune ritualică, în care se desfășoară un spectacol ce reia simbolic teme arhetipale precum sacrificiul, moartea și renașterea. De asemenea, stadioanele de fotbal în Spania și Portugalia devin centre ale unei sacralități profane, unde fanii trăiesc o experiență colectivă ce are multe caracteristici ale unui ritual religios. Aceste fenomene pot fi analizate prin prisma distincției dintre sacru și profan, demonstrând că, în ciuda modernității, oamenii continuă să creeze structuri simbolice care le oferă un sentiment de apartenență și transcendență.

În domeniul literaturii și cinematografeii, ideile lui Eliade despre mit și simbolism pot fi utilizate pentru a interpreta modul în care cultura ibero-lusitană reînvie teme arhetipale. De exemplu, în literatura portugheză contemporană, romanele lui José Saramago conțin numeroase elemente care pot fi analizate prin prisma mitului și a sacralității. În Evanghelia după Isus Cristos, Saramago reinterpretează mitul fondator al creștinismului, transformându-l într-o poveste umanizată, dar care păstrează structura narativă a unui mit inițiativ. În cinematografia spaniolă, filmele lui Pedro Almodóvar sau *El laberinto del fauno* al lui Guillermo del Toro conțin elemente de inițiere și simbolism care pot fi explicate prin teoriile eliadeene despre mit și arhetipuri.

Un alt domeniu în care teoriile lui Eliade pot fi aplicate este studiul naționalismului iberic și al identității culturale. În Portugalia, ideea de *saudade* – un sentiment profund de nostalgie și dor față de un trecut mitizat – poate fi interpretată ca o expresie a dorinței de întoarcere la un timp sacru pierdut, similar cu structura mitică descrisă de Eliade. În Spania, retorica despre unitatea națională și referințele constante la trecutul imperial sunt exemple de reactivare mitică a istoriei, în care sacrul și politicul se împletesc pentru a crea un sentiment de continuitate.

În ceea ce privește noile forme de spiritualitate, Eliade poate fi utilizat pentru a analiza reîntoarcerea la practicile esoterice, foarte populare în Spania și Portugalia contemporană. Interesul crescut pentru yoga, astrologie, șamanism și alte forme de religiozitate alternativă poate fi explicat prin faptul că, așa cum arăta Eliade, omul modern, chiar și atunci când trăiește într-o societate secularizată, nu poate renunța complet la sacru, ci doar îl transformă și îl adaptează la noile realități culturale.

Prin această analiză, am constatat că teoriile lui Mircea Eliade sunt extrem de relevante pentru interpretarea culturii ibero-lusitane contemporane. Fie că este vorba despre persistența miturilor naționale, despre reinterpretarea sacralității în contexte seculare, despre literatura și cinematografia modernă sau despre noile forme de spiritualitate, conceptele eliadeene oferă un cadru interpretativ esențial pentru înțelegerea acestor fenomene. Cultura spaniolă și portugheză, deși integrate într-un context globalizat, continuă să fie structurate de mituri, simboluri și ritualuri care demonstrează că omul ibero-lusitan nu s-a desprins de sacru, ci doar i-a găsit forme noi de expresie. Astfel, opera lui Eliade rămâne un instrument valoros pentru analiza culturii contemporane, demonstrând că mitul și sacralitatea sunt realități vii, care își păstrează relevanța chiar și în cele mai moderne forme de manifestare culturală.

Am analizat relevanța conceptelor lui Mircea Eliade despre mit și istorie în interpretarea evenimentelor moderne, constatând că acestea oferă un cadru esențial pentru înțelegerea modului în care societățile continuă să folosească structuri mitologice în raportarea la trecut, prezent și viitor. Deși istoriografia modernă tinde să adopte o perspectivă rațională și empirică asupra evenimentelor, realitatea demonstrează că miturile continuă să joace un rol fundamental în percepția colectivă a istoriei. În acest sens, teoriile lui Eliade despre eterna reîntoarcere, despre mitul ca mecanism de organizare a realității și despre raportul dintre sacru și profan rămân instrumente valoroase pentru interpretarea dinamicilor politice, sociale și culturale ale lumii contemporane.

Unul dintre cele mai relevante concepte eliadeene pentru analiza evenimentelor moderne este teoria eternei reînnoiri, care explică modul în care oamenii reinterpretează istoria prin recurs la mit. În loc să fie percepută ca o succesiune ireversibilă de evenimente, istoria este adesea modelată prin mecanisme mitologice care creează paralele între trecut și prezent. Acest fenomen este vizibil în numeroase discursuri politice și naționale, unde liderii evocă „epoci de aur” sau „vremuri glorioase” pentru a legitima acțiuni prezente. De exemplu, în Europa contemporană, apelurile la „rădăcinile creștine” sau la „tradiția națională” sunt manifestări ale acestei nevoi de reactivare a unui trecut mitic, care nu este neapărat exact din punct de vedere istoric, dar care servește ca punct de referință simbolic pentru identitatea colectivă.

În această perspectivă, evenimente precum Brexit-ul sau mișcările naționaliste din Spania și Portugalia pot fi analizate prin prisma mecanismelor descrise de Eliade. În cazul Brexit-ului, discursul politic a fost impregnat de o retorică a revenirii la o epocă mitică de suveranitate britanică, în care națiunea își recâștigă controlul asupra destinului său. În Spania, dezbaterile despre independența Cataloniei folosesc narațiuni istorice care transformă evenimentele trecutului în mituri fondatoare, oferind o justificare simbolică pentru revendicările actuale. Aceste exemple demonstrează că istoria nu este doar o succesiune de fapte, ci și o construcție narativă în care miturile joacă un rol crucial.

Un alt aspect în care Eliade este relevant pentru interpretarea evenimentelor moderne este conceptul de mit ca mecanism de organizare a realității politice și sociale. Chiar și în democrațiile moderne, unde ideologiile politice sunt teoretic bazate pe raționalitate și fapte, miturile continuă să modeleze percepția colectivă asupra realității. De exemplu, mitul progresului, care sugerează că istoria urmează un curs ascendent inevitabil spre o societate mai bună, este o idee puternic înrădăcinată în discursurile politice ale Uniunii Europene. Această credință, deși nu este validată empiric în toate cazurile, funcționează ca o narațiune mitică ce oferă sens și direcție proceselor politice și economice. În mod similar, în Portugalia, mitul descoperirilor maritime și al exploratorilor continuă să fie o componentă centrală a identității naționale, demonstrând că trecutul este transformat în simboluri care structurează viziunea asupra prezentului.

Un alt domeniu în care conceptele lui Eliade sunt esențiale pentru interpretarea evenimentelor moderne este relația dintre sacru și profan în spațiul public. Deși multe societăți se consideră seculare, realitatea arată că sacrul continuă să fie prezent în multiple forme. Un exemplu clar este sacralizarea unor figuri politice sau evenimente istorice, care sunt transformate în mituri naționale. De exemplu, în Spania, figura lui Francisco Franco a fost obiectul unor dezbateri intense privind memoria istorică, demonstrând că liderii politici pot deveni simboluri mitologice care structurează identitatea colectivă chiar și după moarte. În Portugalia, cultul Fátimei și pelerinajele la sanctuarul din Fátima arată că, în ciuda modernizării, experiențele religioase colective continuă să aibă un impact profund asupra societății.

În cultura globalizată, teoria lui Eliade despre persistența mitului în societățile moderne este extrem de relevantă pentru înțelegerea fenomenelor culturale contemporane. Cultura pop, de exemplu, continuă să creeze mituri moderne, iar structurile narrative ale marilor francize cinematografice, precum Marvel, Harry Potter sau Star Wars, urmează tiparele miturilor tradiționale despre eroi, inițiere și lupta dintre bine și rău. Aceste narațiuni, deși aparent ficționale, au un impact profund asupra modului în care oamenii percep realitatea, creând modele de interpretare a lumii care funcționează similar cu miturile arhaice. Prin acest fenomen, sacrul și miticul nu dispar în societatea modernă, ci sunt reconfigurate în noi forme, ceea ce confirmă validitatea observațiilor lui Eliade.

Un alt exemplu de actualitate a conceptelor lui Eliade este raportarea la crizele globale printr-un cadru mitic. Evenimente precum pandemia de COVID-19 au fost interpretate de unele

comunități prin structuri narrative mitologice, fie sub forma teoriilor conspirației (care reiau ideea de complot malefic și lupta dintre forțele binelui și răului), fie prin interpretări apocaliptice ale crizei. În mod similar, schimbările climatice sunt adesea prezentate printr-un discurs mitic al catastrofei iminente, în care omul joacă rolul eroului sau al distrugătorului, iar viitorul este imaginat fie ca o pedeapsă divină, fie ca o posibilitate de renaștere. Aceste structuri narrative demonstrează că, în ciuda progresului științific, oamenii continuă să organizeze realitatea prin scheme mitologice, confirmând teoria lui Eliade despre persistența mitului în conștiința colectivă.

Prin această analiză, am constatat că teoriile lui Mircea Eliade despre mit și istorie sunt extrem de relevante pentru interpretarea evenimentelor moderne. De la discursurile politice care reactivează mituri naționale, până la cultura pop și crizele globale, structurile mitologice continuă să fie utilizate pentru a da sens realității. Deși trăim într-o lume dominată de tehnologie și raționalitate, nevoia de mit și sacralitate rămâne o constantă a existenței umane, iar gândirea lui Eliade oferă un cadru esențial pentru a înțelege modul în care oamenii interpretează trecutul, își structurează prezentul și își proiectează viitorul.

Am analizat comparativ viziunea lui Mircea Eliade asupra miturilor și noile perspective etnologice, constatând că, deși abordarea sa rămâne un punct de referință fundamental în studiile despre mitologie, ea a fost completată și, în unele cazuri, contestată de paradigmele moderne din etnologie și antropologie. Diferențele dintre aceste perspective se manifestă în ceea ce privește interpretarea funcției mitului, relația dintre mit și societate, precum și metodologia utilizată în analiza acestor structuri simbolice.

Una dintre principalele diferențe dintre viziunea eliadeană și noile perspective etnologice este modul în care este înțeleasă funcția mitului în societate. Eliade considera mitul o expresie universală a sacrului, o relatare despre origini și modele arhetipale, care ghidează existența umană. Potrivit concepției sale, mitul nu este doar o poveste, ci o realitate ontologică, un mod prin care omul religios se raportează la o ordine superioară și reactualizează un timp primordial. Această viziune presupune că mitul este atemporal și că structura sa fundamentală se regăsește în toate culturile, indiferent de variațiile istorice.

În contrast, noile perspective etnologice, influențate de antropologia contemporană, pun un accent mai mare pe contextul social, economic și istoric în care miturile sunt create și reinterpretate. În această abordare, mitul nu este doar o expresie a sacrului, ci și un instrument prin care comunitățile își explică realitatea socială, își justifică structurile de putere și își transmit normele culturale. De exemplu, Clifford Geertz, un reprezentant al antropologiei interpretative, argumentează că miturile trebuie analizate în contextul semnificațiilor pe care le capătă în interiorul fiecărei culturi, evitând generalizările de tip universalist. Astfel, spre deosebire de Eliade, care vedea miturile ca expresii ale unei realități sacre imuabile, etnologii moderni consideră miturile drept construcții culturale dinamice, influențate de factori economici, politici și sociali.

Un alt punct de divergență între Eliade și noile perspective etnologice este raportul dintre mit și istorie. Eliade susținea că mitul funcționează ca un mecanism de ieșire din timp, oferind oamenilor posibilitatea de a reactualiza o realitate primordială prin rituri și narrative sacre. Aceasta este esența teoriei sale despre eterna reîntoarcere, conform căreia omul religios dorește să tranșească timpul istoric și să trăiască într-un timp mitic, ciclic, în care evenimentele fundamentale sunt reactivate în mod continuu.

Noile perspective etnologice, în special cele influențate de școala istorică a lui Jean-Pierre Vernant și de antropologia marxistă, pun însă accent pe faptul că miturile sunt strâns legate de procesele istorice și sociale și că nu pot fi separate de contextul lor politic. De exemplu, în studiile despre mitologia greacă, Vernant arată că miturile reflectă tensiunile sociale și schimbările politice din cetatea greacă, fiind utilizate pentru a justifica ordinea socială și relațiile de putere. Din această perspectivă, miturile nu sunt doar expresii ale sacrului, ci și

instrumente de control ideologic, prin care elitele politice și religioase își legitimează autoritatea.

O altă diferență majoră între Eliade și noile perspective etnologice este metodologia de analiză a miturilor. Eliade folosea o abordare fenomenologică, încercând să identifice structuri arhetipale și simboluri recurente în diverse tradiții mitologice. Aceasta l-a condus la formularea unor concepte precum hierofania (manifestarea sacrului), axis mundi (centrul simbolic al lumii) și arhetipul eroului, care sunt utilizate pentru a interpreta miturile dintr-o perspectivă universalistă.

În schimb, etnologia contemporană utilizează metode empirice și comparative, punând accent pe studiile de teren, analiza lingvistică și contextualizarea miturilor în sistemele culturale specifice. De exemplu, Lévi-Strauss, fondatorul structuralismului, considera că miturile trebuie analizate prin relațiile lor structurale, identificând opoziții binare fundamentale (viață/moarte, natură/cultură, haos/ordine). Din această perspectivă, miturile nu sunt doar expresii ale unei realități sacre universale, ci structuri cognitive care ajută oamenii să înțeleagă lumea prin categorii logice. Astfel, în timp ce Eliade vedea miturile ca expresii ale unei realități sacre absolute, structuralismul le interpretează ca mecanisme de organizare a gândirii umane.

Un aspect în care Eliade și noile perspective etnologice converg este recunoașterea faptului că miturile sunt fundamentale pentru organizarea simbolică a realității. Chiar dacă interpretările diferă, atât Eliade, cât și etnologii contemporani sunt de acord că miturile nu sunt simple povești, ci structuri esențiale prin care comunitățile își construiesc identitatea și își explică lumea. De exemplu, în studiile despre miturile naționale din Spania și Portugalia, atât perspectiva eliadeană, cât și cea etnologică modernă sunt utile: prima pentru a înțelege dimensiunea sacră a acestor mituri, iar a doua pentru a analiza funcția lor socială și politică.

Deși viziunea lui Mircea Eliade asupra miturilor a influențat profund studiile despre religie și simbolism, noile perspective etnologice au nuanțat și, în unele cazuri, contestat universalitatea teoriilor sale. În timp ce Eliade a pus accent pe dimensiunea sacră și arhetipală a miturilor, etnologii contemporani le analizează prin prisma contextului social, istoric și cultural în care apar. Cu toate acestea, ideile lui Eliade continuă să fie relevante, mai ales în interpretarea fenomenelor religioase și a persistenței miturilor în cultura modernă, demonstrând că, indiferent de metodologie, mitul rămâne o componentă esențială a experienței umane.

Am analizat aspectele culturii moderne ibero-lusitane care reflectă miturile descrise de Mircea Eliade, constatând că, deși trăim într-o societate globalizată și puternic secularizată, structurile mitologice continuă să fie prezente în imaginarul colectiv al Spaniei și Portugaliei. Aceste mituri, departe de a fi relicve ale trecutului, sunt reactivate și reinterpretate în funcție de noile realități culturale, politice și sociale, confirmând teoria lui Eliade conform căreia omul modern nu poate renunța complet la gândirea mitică, ci doar o adaptează la noile contexte.

Un prim exemplu clar al persistenței miturilor eliadeene în cultura modernă ibero-lusitană este mitul eroului salvator și al destinului național, reflectat în discursurile politice și în imaginarul colectiv. În Portugalia, mitul Sebastianismului, descris de Eliade ca o formă de eternă reînnoire, continuă să influențeze mentalitatea colectivă. Ideea că un lider providențial va reveni pentru a salva națiunea este încă prezentă în cultura populară și este reactivată în perioade de criză economică sau socială. Această structură mitică poate fi identificată și în discursurile unor lideri politici contemporani, care promit restaurarea unei măreții pierdute, utilizând narative similare celor din miturile mesianice.

În Spania, un exemplu echivalent este mitul Reconquistei, care, deși aparține trecutului medieval, este prezent în cultura modernă sub forma unei retorici naționaliste ce asociază identitatea spaniolă cu ideea de luptă și reconsolidare. Această temă a fost folosită în numeroase contexte politice pentru a justifica proiecte naționale și pentru a reactiva sentimentul de unitate. Mitul Reconquistei este, de asemenea, prezent în cultura sportivă spaniolă, unde

echipele de fotbal, în special Real Madrid și FC Barcelona, sunt descrise în mass-media în termeni care evocă simbolistica eroică a bătațiilor medievale.

Un alt aspect al culturii moderne ibero-lusitane care reflectă miturile descrise de Eliade este relația dintre sacru și profan în viața cotidiană, un element central al viziunii sale despre religie. Deși atât Spania, cât și Portugalia sunt țări puternic secularizate, ritualurile și tradițiile cu origini mitico-religioase sunt încă active și au o influență profundă asupra comportamentului colectiv. Semana Santa în Spania și pelerinajul de la Fátima în Portugalia sunt exemple clare ale modului în care sacrul continuă să modeleze cultura modernă. Aceste evenimente, deși sunt în esență religioase, funcționează și ca manifestări colective ale identității naționale, reactivând periodic mitul renașterii și al purificării.

În mod similar, în cultura ibero-lusitană există o tendință clară de sacralizare a unor spații și evenimente non-religioase, un fenomen pe care Eliade l-ar fi interpretat ca o transformare a hierofaniilor în contexte seculare. De exemplu, stadioanele de fotbal, în special Camp Nou din Barcelona și Santiago Bernabéu din Madrid, sunt percepute ca „temple” ale sportului, iar meciurile importante sunt trăite de suporterii într-un mod care amintește de ritualurile religioase. În Portugalia, un exemplu similar este modul în care Fado, genul muzical național, este perceput nu doar ca o formă de artă, ci ca o expresie aproape sacră a spiritului portughez, evocând ideea unui destin colectiv, similar conceptului eliadean de „timp mitic”.

Un alt aspect al culturii moderne care reflectă miturile descrise de Eliade este persistența simbolurilor și arhetipurilor mitologice în literatură și cinematografie. În literatura portugheză contemporană, romanele lui José Saramago, cum ar fi *Evanghelia după Isus Cristos sau Pluta de piatră*, conțin teme profund mitice, în care sacrul și profanul se întrepătrund, iar istoria este reinterpretată ca un proces ciclic, în conformitate cu ideea eliadeană de eterna reînnoire. În cinematografia spaniolă, filme precum *El laberinto del fauno* al lui Guillermo del Toro utilizează structuri mitologice tradiționale, cum ar fi călătoria inițiativă a eroului, confruntarea cu forțele întunecate și contactul cu lumea sacră, pentru a crea o poveste care reflectă realitățile istorice ale dictaturii franchiste.

Un alt element central al mitologiei moderne ibero-lusitane este relația cu trecutul și conceptul de ciclicitate istorică, care poate fi analizată prin prisma ideilor lui Eliade despre raportarea la timp. În Spania, dezbaterile despre memoria istorică, inclusiv disputele legate de moștenirea lui Franco și de reinterpretarea Războiului Civil, demonstrează că istoria nu este percepută ca un proces liniar, ci ca o realitate vie, care trebuie constant reactivată și reinterpretată. În Portugalia, legătura profundă cu epoca marilor descoperiri maritime și reactivarea periodică a mitului imperiului pierdut reflectă aceeași tendință de a utiliza trecutul mitic ca un model de interpretare a prezentului.

În cultura urbană ibero-lusitană, teoria eliadeană despre sacrul ascuns în profan poate fi aplicată și la analiza tendințelor spirituale alternative, cum ar fi creșterea interesului pentru practicile esoterice și pentru noile forme de religiozitate. În Portugalia și Spania, există o revigorare a interesului pentru astrologie, șamanism și alte forme de misticism, ceea ce demonstrează că, în ciuda secularizării, nevoia de transcendență și de experiențe sacre rămâne o constantă a mentalității colective.

Prin această analiză, am constatat că miturile descrise de Eliade sunt încă profund înrădăcinate în cultura modernă ibero-lusitană, manifestându-se sub multiple forme, de la discursuri politice și naționaliste până la sport, literatură și cinematografie. Deși societatea modernă tinde să se definească prin raționalitate și progres, structurile mitologice continuă să joace un rol esențial în modelarea identității colective, confirmând astfel teoria lui Eliade conform căreia omul nu poate trăi în afara mitului, ci doar îl transformă și îl adaptează la noile realități culturale.

Deși Eliade este recunoscut drept unul dintre cei mai influenți istorici ai religiilor și teoreticieni ai mitului, biografia sa este marcată de o perioadă ambiguă în care s-a apropiat de Mișcarea Legionară, o organizație naționalistă și de extremă dreapta activă în România interbelică. Această afiliere a fost fie minimalizată, fie criticată aspru, în funcție de perspectiva adoptată de interpreții operei sale, iar impactul acestei legături asupra scrierilor sale rămâne un subiect sensibil și complex.

În anii 1930, Eliade s-a aflat într-un context socio-politic instabil, în care ideologiile totalitare deveniseră dominante în Europa. Fascinația sa pentru Mișcarea Legionară nu poate fi înțeleasă în afara acestui cadru istoric, în care mulți intelectuali români au văzut în Legiune nu doar un proiect politic, ci și o formă de regenerare spirituală și națională. Scrierile sale din această perioadă trădează o admirație pentru dimensiunea ascetică și mistică a Mișcării Legionare, pe care o percepea ca o forță capabilă să purifice societatea de influențele materialiste și decadente ale modernității occidentale. În articolele publicate în reviste legionare precum *Buna Vestire*, Eliade descrie Legiunea nu doar ca o mișcare politică, ci ca un fenomen eshatologic, menit să conducă România spre o transformare profundă, atât pe plan moral, cât și pe plan identitar.

Deși Eliade nu a fost un ideolog politic în sensul strict al cuvântului, scrierile sale din această perioadă arată o simpatie evidentă față de Mișcarea Legionară. Textul *De ce cred în biruința Mișcării Legionare*, publicat în 1937, este unul dintre cele mai problematice documente din biografia sa, întrucât conține elogii explicite la adresa legionarilor și a misiunii lor. Acest tip de angajament intelectual îl plasează într-o zonă de ambiguitate morală, deoarece, chiar dacă nu a fost implicat direct în acțiunile violente ale Legiunii, el a contribuit la legitimarea unui proiect politic care avea o puternică dimensiune autoritară și antisemită. Chiar și în textele sale literare din această perioadă, cum ar fi *Huliganii* sau *Întoarcerea din rai*, se poate observa influența unei viziuni eroico-mesianice, în care sacrificiul și purificarea națională sunt teme centrale.

După instaurarea regimului antonescian și mai ales după război, Eliade s-a distanțat treptat de trecutul său legionar, iar odată ajuns în exil, a evitat să discute deschis despre această perioadă a vieții sale. În *Memorii*, Eliade oferă o imagine trunchiată a implicării sale politice, prezentându-se drept o victimă a regimului carlist și ulterior a celui comunist, dar fără a reflecta în profunzime asupra convingerilor sale din tinerețe. Această tăcere strategică a fost interpretată de unii critici drept o încercare de a-și reabilita imaginea și de a se reinventa ca savant apolitic, concentrat exclusiv pe studiile sale despre religie și mit. Totuși, absența unei poziții clare față de trecutul său a dus la o reevaluare critică a operei sale, mai ales în Occident, unde în ultimele decenii au apărut studii care explorează posibilele influențe ale gândirii sale politice asupra teoriilor sale despre mit și sacru.

BIBLIOGRAPHY:

1. Mircea Eliade, *Imagini și simboluri*, Editura Humanitas, București, 1994
2. Mircea Eliade, *Încercarea labirintului*, Editura Humanitas, București, 1990
3. Mircea Eliade, *Mitul eternei reîntoarceri*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999
4. Mircea Eliade, *Mitul reintegrării*, Editura Humanitas, București, 1994
5. Mircea Handoca, *Mircea Eliade. Biografie*, Editura Albatros, București, 1997
6. Ramona Tănase, *Politicile lui Mircea Eliade de la tinerețea legionară la maturitatea exilului*, Editura Eikon, București, 2021
7. Roberto Scagno, *Alcuni punti fermi sull'impegno politico di Mircea Eliade nella Romania interbellica, în Esploratori del pensiero umano*, Jaca Book, Milano, 2000
8. Sorin Alexandrescu, *Paradoxul român*, Editura Univers, București, 1998
9. Z. Ornea, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995